

TVOŘENÍ SLOV

PALAVRAS PRIMITIVAS E DERIVADAS

Palavras primitivas – nejsou tvořena z jiných slov, ale naopak, dávají vznik jiným slovům:

Fumo; mar; novo; pedra

Palavras derivadas – jsou tvořena z jiných slov tak, že se ke kořenu přidá předpona či přípona:

Fumoso, marítimo, novinho, empedrar

PALAVRAS SIMPLES E COMPOSTAS

Palavras simples- slova, která mají pouze kořen, neb jsou odvozená:

Mar, marinha, pedra, pedreiro

Palavras compostas- mají více než jeden kořen:

Quebra-mar - vlnolam

Aguardente - kořalka

Pontapé - kop, kopanec

Pedreiro-livre - zednář

Vaivém - komihání, kolébání, kymácní, chození sem a tam

Derivação e composição

Formação das palavras

Tvoření slov – neboli „formação das palavras“ je souhrn morfosyntaktických procesů, které umožňují tvorbu nových jednotek na základě lexikálních morfémů. Pro tvoření nových slov se používá derivačních afixů nebo kompozičních procesů.

DERIVAÇÃO PREFIXAL:

Prefixy mohou být v portugalském jazyce latinského nebo řeckého původu. Některé prefixy existují v různých tvarech. Například předpona **an-** (která znázorňuje zbavení něčeho, nějaké vlastnosti apod.) existuje ve tvarech **an-** (anónimo), nebo **a-**(apatia).

Prefix **im-** (impossível) existuje i ve tvarech **i-**(ilegível, ilegal, imoral), nebo **in-** (infeliz, inactivo), nebo **ir-** (vlivem toho, že na začátku původního slova stojí souhláska r) irregular, atd...

PREFIXOS LATINOS:

Abdicar	Zřící se	Embarcar	Nalodit
Abdicação	Zřeknutí se	Enterrar	Pohřbít
Aversão	Averze, nechut'	Inactivo	Neaktivní
Arribar	Přistát	Impermeável	Nepromokavý
Adjunto	Pomocný	Ilegal	Nelegální
Circungirar	Otáčet se dokola	Ilegível	Nečitelný
Desviar	Odbočit, odchýlit se	Intravenoso	Vnitřilní
Contradizer	Protiřečit	Introduzir	Uvést
contradição	Protiřečení,	Intromissão	Vměšování
Decair	Upadnout	Introspecção	Sebepozorování
Decadência	Úpadek, dekadence	Justapor	Položit, klást vedle

Dissidente	Disident	Justaposição	Pozice vedle něčeho
Entreabrir	Pootevřít	Objecto	Předmět
Entrelinha	Meziřádek	Ocorrer	Stát se
Exportar	Vyvážet	Obstáculo	Překážka
Extraír	Vytrhnout, vytěžit	Percorrer	Procestovat, projet
Extracção	Vytrhnutí, těžba	Perfurar	Provrtat, děrovat
Ingerir	Požít (potravu)	Perfurador	Děrovačka
Impedir	Zabránit, čemu	Progresso	Pokrok
Imigrar	Imigrovat	Prosseguir	Pokračovat
Refazer	Znovu udělat	Supradito	Výše řečený
Retroceder	Ustoupit, couvnout	Trasladar	Přemístit, přeložit
Sota-vento	Závětrí	Ultrapassar	Překonat
Suspender	Zavěsit pověsit	Ultra-som	Ultrazvuk
Suspensão	Zavěšení, závěs		
Suspense-de suspense	Napínavý (film)		
Suceder	Stát se, přihodit se	Vice-presidente	Viceprezident

PREFIXOS DE ORIGEM GREGA

Anarquista	Anarchista	Arcanjo	Archanděl
Ateu / fem. ateia	Ateista	Diocese	Diocéze
Anáfora	Anafora	Dispneia	Dušnost
Anfíbio	Obojživelník	Eclipse	Zatmění
Anfiteatro	Amfiteátr	Encéfalo	Mozek
Antípoda	Protinožec	Sílaba	Slabika
Apogeu	Vrchol, vyvrcholení	Evangelho	Evangelium
Apóstata	Odpadlík	Hiperactividade	Hyperaktivita
Arcebispo	Arcibiskup	Hipotensão	Hypotenze
Arquétipo	Archetyp	Prólogo	Předmluva
Perífrase	Perifráze, opis	Simpatia	Sympatie
Éxodo	exodus	Prognóstico	Prognóza
Diagnóstico	diagnóza	Sinfonia	Symfonie

DERIVAÇÃO SUFIXAL

- a) nominal (derivací vznikají podstatná či přídavná jména)
například: *pont-eiro* –ručička u hodin, ukazovátko; *pont-inha* (uma pontinha de-ttrošičku čeho); *pont-udo* (špičatý)
- b) verbal (derivací vznikají slovesa)
například: *bord-ejar* (lemovat), *suav-izar* (zmírnit, zjemnit), *amanh-ecer* (svítat)
- c) adverbial (derivací vznikají příslovce, a to pomocí sufixu *mente*)
například: *perigosa-mente* (nebezpečně), *linda-mente* (pěkně)

SUFIXOS AUMENTATIVOS:

A.

-ão (rod se mění na mužský, přestože je původně ženský). Připojuje se za podstatná, přídavná jm., za slovesa (chorão)

a mulher	-	o mulherão
o papel	-	o papelão
solteiro	-	solteirão (fem.solteirona)
chorar	-	chorão (fem. Chorona)
a parede	-	o paredão
chapéu	-	chapelão, chapeirão (velký klobouk) – použití aumentativního sufixu prostřednictvím „consonante de ligação“

-alhão

grandalhão - velikánský

-arrão

gatarrão - gato grande

-eirão

o vozeirão - silný hlas, křikloun

-ilão

o comilão - jedlík, hltoun

B.

-aça, -aço, -uça, -ázio

Toto jsou aumentativní sufisy, které mají pejorativní nádech. Připojují se za podst.jm a někdy i za přídavná jm.

Barbaças	-	vousáč, úctyhodný kmet
Animalaço	-	zvíře velké (i o člověku)
Ricaço	-	boháč
Copázio	-	velký pohár
Dentuça	-	velké zubiska (sufix -uça označuje substantivos coletivos-hromadná podst.jm)
Carduça	-	bodláčí

C.

-anzil

Má pejorativní význam.

Corpanzil - velké tělo

-ão + il (spojeno tzv „consoante de ligação“ z)

D.

-arra, -orra (-arro, -orro)

bocarra - boca muito grande ou escancarada (tlama)

beiorra - velký zvířecí pysk

cabeçorra - cabeça grande

Připojují se za podst.jm obou rodů a za příd.jm.

zde existuje i opozice rodu:

beatorro (svatoušek) - beatorra

E.

-astro

Má pejorativní význam. Zapamatujte si:

Medicastro - médico ruim, charlatão
Poetastro - mau poeta, versejador ordinário (veršotepec)

Máme i :

Madrasta, padrasto - nevlastní matka, nevlastní otec

F.

-az

lobaz - lobo grande, comilão

roaz - hltavý, žravý

facalhaz - faca grande

pratarraz - prato grande

SUFIXOS DIMINUTIVOS:

A.

-(z)inho, -ino, -im

Sufixy – (z)inho, -inho jsou velmi používané v portugalské.

-inho (zinho) se připojuje za podstatná a přídavná jména, ale někdy i za příslovce i jiná neohebná slova.

agorinha, devagarinho, sozinho, adeusinho

Někdy existují i dvě možnosti:

Baldezinho – baldinho

Xicarazinha - xicrinha

Rod podstatného jména zůstává zachován:

Casa - casinha - casita

Cão - cãozinho - canito

Pokud se v hovorové řeči tvoří zdvojnásobení u participií, pak dochází k tomu, že nepravidelná participia se stávají pravidelnými. (gasto – gstadinho, ganho-ganhadinho...)

B.

-acho,-icho,-ucho

Většinou mají pejorativní význam.

Fogacho - zápal, žár

Riacho - rio pequeno

Governicho - braz. neschopná vláda

Barbicha - koží bradka (barba de pelo curto e raro, maltratada)

Papelucho - cár papíru

C.

-ebre

Pouze se vyskytuje u slova casebre – cahtrč, chýše

D.

-eco, ico

Sufix –eco má spíše pejorativní význam:

Jornaleco - plátek

Livreco - kýč, škvár

Pozor u guatemalteco (Guatemalec) se nejedná o pejorativní význam sufixu –eco.

Sufix **-ico** je afektivní jak u obecných podstatných jmen, tak u vlastních jmen.

Abanico - malý vějířek
Amorico - flirt
Burrico - oslík
Anica - Anička
Joanico - Honzík

E.

-ela (dela)

olhadela - pohled
dar uma **olhadela** podívat se nač
ruela - ulička
viela -ulička, alej

F.

-elho, -ilho, -ejo

lugarejo -vesnička
rapazelho -rapaz pequeno, rapazola
animalejo -pequeno animal, pessoa estúpida
pecadilho - poklesek (pequeno pecado)

E.

-ete, -eto, -(z)ito, -ote

velhote - starouš
filhote - mládě, (syn)
saleta - místnůstka, salónek
rapazito - klouček
casita - domeček
jardinzito - zahrádka
florzita -květinka

F.

-isco, -usco

chuvisco - poprechání
chamusco - připálenina

G.

-ola

camisola (zobecnilo se dnes)

DIMINUTIVOS ERUDITOS.

corpo   corpúsculo
febre   febrícula
globo   glóbulo
gota   gotícula
grão   grânulo
homem   homúnculo

modo	modúculo
nó	nódulo
nota	nótula
obra	opúsculo
parte	partícula
pele	película
verso	versículo
rei	régulo
questão	questiúncula

FORMAM SUBSTANTIVOS DE OUTROS SUBSTANTIVOS

Boiada	Stádo volů	Arrozal	Rýžové pole
Papelada	Halda papírů	Cafezal	Kávovníková plantáž
Colherada	Lžíce čeho	Areal	Areál
Penada	Škrt pera	Pombal	Holubník
Dentada	Kousnutí, hryznutí	Canalha	Holota, chamrad'
Facada	Bodnutí nožem	Gentalhada	Darebáctví
		Velame	Plachtoví
Laranjada	Pomerančový džus	Livraria	Knihkupectví
Temporada	Sezóna	Papelaria	Papírnictví
Saraivada	Krupobití, přival	Tabacaria	Trafika
Condado	Hrabství	Gitaria	Pokřik, křik
Bispado	Biskupství	Pirataria	Pirátsví, podvod
Doutorado	Doktorát	Operário	Dělník
Sulfato	Síran	Secretário	Tajemník
Carbonato	Uhličitý	Herbário	Herbář
Baronato	Baronství	Vestiário	Šatna (v tělocvičně)
Folhagem	Listoví	Oliveado	Olivovníkový háj
Plumagem	Peří, chochol	Vinhedo	Vinice
Aprendizagem	Učení	Dedal	Náprstek
Pulseira		barbeiro	Holič
Náramek (pulso-zápěstí)		Galinheiro	Kurník
		Laranjeiro	Pomerančovník
Berreiro	Gritario –křik, lomoz	Nevoeiro	Hustá mlha
formigueiro	mraveniště	Poeiro	Prach, mračno prachu
		cinzeiro	popelník
Advocacia	Advoacie	Apendicite	Zánět slepého střeva
Baronia	Baronství	Bronquite	Zánět průdušek
Delegacia	Delegace	Gastrite	Žaludeční katar
Reitoria	Rektorát	ferrugem	Rez, koroze
Gentio	Dav, tlačence	Penugem	Chmýří
Mulherio	Ženské, skupina ženských	Cardume	Tah ryb, houf
		negrume	čerň

FORMAM SUBSTANTIVOS DOS VERBOS:

Lembrar	-	lembrança	extender	-	extensão
Vingar-se	-	vingança	beber	-	bebedouro (napajadlo, vodovod)
Observar	-	observância			
Diferir	-	diferença	lavar	-	lavatório (umyvadlo)
Tolerar	-	tolerância	vomitár	-	vomitório (dávidlo)
Estudar	-	estudante	pintar	-	pintura
Navegar	-	navegante	atar	-	atadura (obvaz)
Ouvir	-	ouvinte	acolher	-	acolhimento (přijetí, uvítání)
Jogar	-	jogador	ferir	-	ferimento
Inspeccionar	-	inspector	atd.		
Nomear	-	nomeação			
Trair	-	traição			

FORMAM SUBSTANTIVOS DE ADJECTIVOS

Maníaco	Šílený	Chileno	Čilský
Austríaco	Rakouský	Parisiense	Pařížský
Barbado	Vousatý	Cortês	Zdvořilý
Denteado	zubatý	Norueguês	Norský
Adamado	Zženštilý	Ciumento	Žárlivý
Amarelado	Zažloutlý	Corpulento	Tělnatý, tlustý
Avergonhado	Zahanbený	Barrento	Hlinitý, jílovitý
Judaico	Židovský	Férreo	Železný
Prosaico	Prozaický		
Escolar	Školní	Burlesco	Burleskní
Familiar	Rodinný	Dantesco	Dantovský
Campal	Polní	Agreste	Venkovský
Conjugal	Manželský	Celeste	Nebeský
Romano	Řománský	Campestre	Venkovský
Serrano	Horský	Terrestre	Zemní, zemský
Luterano	Luteránský	Europeu	Evropský
Alemão	Německý	Hebreu	Hebrejský
Diário	Denní	Alimentício	Potravinářský
Fraccionário	Zlomkový, úlomkový	Geométrico	Geometrický
Caseiro	Domáci	Melancólico	Melancholický
Mineiro	Důlní, nebo braz. z Minas Gerais	Febril	Horečnatý
Mulherengo	Zástěrkář, sukničkář	Cristalino	Křišťálový
		Israelita	Izraelský
ferrenho	Neústupný, zatvrzelý	Enfado	Nudný, fádni
terreno	Pozemský, světský	Risonho	Usměvavý
Pontudo	špičatý	Venenoso	Jedovatý
Barbudo	vousatý	Aromático	Aromatický
		Rústico	Selský, venkovský

FORMAM ADJECTIVOS DOS VERBOS:

Semelhante –assemelhar-se	-	podobný
Tolerante – tolerar	-	tolerantní
Doente – adoecer	-	nemocný
Resistente – resistir	-	odolný
Constituente – constituir	-	ústavodárný, ustavující
Durável – durar	-	trvalý, trvanlivý
Louvável – louvar	-	chvályhodný, záslužný
Punível – punir	-	trestný, trestuhodný
Afirmativo –afirmar(tvrdit)	-	kladný
Pensativo – pensar	-	hloubavý, přemýšlivý
Movediço – mover	-	pohyblivý
Duradouro – durar	-	trvalý
Casadouro – casar	-	na ženění
Preparatório – preparar	-	přípravný

FORMAM SUBSTANTIVOS DE ADJECTIVOS:

Cruel – krutý	-	a crueldade – krutost
Digno – důstojný	-	a dignidade –důstojnost
Grato – vděčný	-	a gratidão – vděčnost
Belo – pěkný	-	a beleza – krása
Rico – bohatý	-	a riqueza – bohatství
Alegre – veselý	-	a alegria – veselí, radost
Tolo – hloupý	-	a tolice – hloupost
Velho – starý	-	a velhice – stáří
Calvo – plešatý	-	a calvície – plešatost
Amargo – hořký	-	a amargura – hořkost
Doce – sladký	-	a docura – sladkost

Pozor na změny:

Feliz	-	felicidade
Sagaz (chytrý, důvtipný)	-	sagacidade
Amável (příjemný)	-	amabilidade

DOKTRÍNY, POLITICKÉ, FILOZOFICKÉ A NÁBOZENSKÉ SMĚRY

Realismo	-	realista
Simbolismo	-	simbolista
Kantismo	-	kantista
Positivismo	-	positivista
Federalismo	-	federalista
Fascismo	-	fascista
Budismo	-	budista
Calvinismo	-	calvinista

ZPŮSOB MYŠLENÍ:

Heroísmo

Servilismo

SMĚRY V JAZYCICH

Galicismo

Neologismo

ODBORNÁ TERMINOLOGIE

Daltonismo

Reumatismo
ZAMĚSTNÁNÍ
Dentista
Pianista
Artista
Atd.

SUFIXOS VERBAIS:

-AR

esqui-ar	-	lyžovat
telefon-ar	-	telefonovat
(a)doç-ar	-	osladit
ded-ilh-ar	-	vybrnkávat

VERBOS	FREQUENTATIVOS	(acção repetida)
	FACTITIVOS	(atribuição de uma qualidade ou modo de ser)
	DIMINUTIVO	
	PEJORATIVO	

-EAR	cabecear – kývat, klímat (cabecear o gol – vstřelit hlavou branku) fólhear - listovat (fólhear um livro – listovat v knize)
-EJAR	gotejar - kapat (o nádobě, chladiči) velejar – navegar à vela (plachtit)
-ENTAR	aformosentar – enfeitar, krášlit amolentar – změkčit (mole –měkký)
-IFICAR	clarificar – (pro)čistit, vyjasnit, vysvětlit
-ICAR	bebericar – srkat, popíjet depenicar – klovat, vyklovat
-ILHAR	dedilhar- vybrnkávat fervilhar – bublat
-INHAR	escrevinhar (pejorativo) – škrábat, čárat cuspinhar (pejorativo) – cuspir com frequência - chlustat
-ISCAR	chuviscar – poprchávat, mrholit lambiscar – debicar, pozobávat, zobat saltitar - poskakovat
-IZAR	civilizar - civilizovat utilizar – používat

DALŠÍ MOŽNOSTI ODVOZOVÁNÍ

DERIVACAO PARASSINTÉTICA

Slova odvozená připojením prefixu a zároveň sufixu jsou vocábulos parassintéticos:

Amanhecer

Anoitecer

DERIVACAO REGRESSIVA

Slova zpětně odvozená se tvoří tak, že se ke kořenu slovesa připojí samohláska –o, -a, -e.

Chorar o choro

Errar o erro

Sustentar sustento (držet, podpírat, živit – rodinu atd)

Buscar busca

Censurar censura

Comprar compra

Perder perda

Pescar pesca

Vender venda

Atacar ataque

Někdy nevíme, jestli slovo, které slouží jako základ, je podstatné jméno nebo sloveso. Pro toto máme praktickou pomůcku: pokud podstatné jméno vyjadřuje abstraktní děj, jev, pak je podstatné jméno slovo odvozené a sloveso slouží jako základ. Pokud slovo označuje předmět nebo látku, pak je tomu naopak.

Dança - dançar

Ataque - atacar

:

Âncora – kotva ancorar –zakotvit

Azeite - olej (olivový) azeitar – přidat olej

DERIVACAO IMPRÓPRIA

Slova mohou změnit pouze slovesný druh, ale morfologicky se nemění:

Sim - o sim

Não - o não

Další příklady:

O burro – substantivo - burro – adjetivo

Silêncio – substantivo - silêncio! – interjeição

Jantar – verbo - o jantar – substantivo

COMPOSIÇÃO DE PALAVRAS

Spojí se dva nebo více kořenů. Výsledné slovo je ale slovo mající jeden celkový význam a často se liší od původní myšlenky kořenů.

Např: Criado-mudo - noční stůl (criado-sluha, mudo – němý).

Mil-folhas - koláč plněný krémem

Vitória régia - viktorie královská

Pé de galinha - vrásky okolo očí

TVAR:

- a) slova složená mohou být tvořena tak, že se dva kořeny spojí pomlčkou. Je zanechán původní význam komponentů.

Tzv. *composição por justaposição*

Segunda-feira

Beija-flor – kolibřík (*živí se nektarem květů*)

Bem-me-quer - sedmikráska

Chapéu-de-sol – deštník

- b) stojí vedle sebe: tzv. *composição por aglutinação*
aguardente - kořalka

Ve složených slovech rozlišujeme

elemento determinado - nositel hlavního významu   *escola-modelo*

a

elemento determinante – který upřesňuje význam hlavního komponentu. *mãe-pátria*

V portugalském jazyce většinou stojí „*elemento determinado*“ před „*elemento determinante*“. Složená slova pocházející z latiny však mají tento pořádek slov opačný. (*mundividência*)

Co se týká slovesného druhu, podstatná jména složená mohou být složená následujícími způsoby:

A) dvěma podstatnými jmény:	<i>porco-espinho</i> -dikobraz
B) podstatným jménem a přídavným jménem	<i>criado-mudo</i> -noční stolek <i>amor-perfeito</i> - maceška <i>aguardente</i> -kořalka <i>belas artes</i> -krásná umění
C) podst. jménem + předložkou + podst.jménem	<i>chapéu-de-sol</i> – deštník
D) dvěma přídavnými jmény	<i>tragicómico</i>
E) číslovkou + podstatným jménem	<i>mil-folhas</i> <i>segunda-feira</i> <i>trigêmeo</i> – trojčata
F) přivlastňovací zájmeno+ podstat.jméno	<i>Nosso Senhor</i>
G) slovesem+podst.jm.	<i>beija-flor</i> <i>guarda-roupa</i> <i>passatempo</i> -kratochvíle
H) sloveso + sloveso	<i>corre-corre</i> – sběh <i>Vaivém</i> – chození sem a tam
I) příslovce+přídavné jméno	<i>sempre-viva</i> – slaměnka
J) příslovce + sloveso	<i>maldizer</i> – zlořečit <i>bemdizer</i> – blahořečit

MNOŽNÉ ČÍSLO PODSTATNÝCH JMEN SLOŽENÝCH:

a) jsou-li komponenty vedle sebe, neodděleny pomlčkou, pak se tvoří plurál podle normálních pravidel:

aguardente	-	aguardentes
vaivém	-	vaivéns

b) pokud jsou odděleny pomlčkou, pak je několik možností:

-první komponente je neohebný (sloveso, atd.), druhý komponent je přídavné nebo

podst.jm., tak druhý komponent tvoří plurál:

sempre viva	-	sempre-vivas
vice-presidente	-	vice-presidentes
abaixo-assinado	-	abaixo-assinados
bate-boca (potlach, beseda)	-	bate-bocas

-pokud se komponenty spojují pomlčkou, tak ten první tvoří plurál:

chapéu-de-sol	-	chapéus-de-sol
pão-de-ló	-	pães-de-ló
joão-de-barro (hrnčířík)	-	joões de barro

-pokud druhý element je elemento determinante, který upřesňuje význam prvního komponentu-tedy nositele hlavního významu, pak jen první komponent tvoří plurál:

navio-escola	-	navios-escolas
salário-família	-	rodinný příspěvek -salários-família

-většinou obadva komponenty tvoří plurál, pokud je slovo složené ze dvou podstatných jmen, nebo z podstatného a přídavného jména:

tenente-coronel	-	tenentes-coronéis (podplukovník)
amor-perfeito	-	amores-perfeitos
vitória-régia	-	vitórias-régias
gentil-homem	-	gentis-homens(šlechtici)